

V. 13. ESTETICKÁ VÝCHOVA (Ev)

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět **estetická výchova** vychází ze vzdělávacích oborů **výtvarná výchova** a **hudební výchova**, které spolu tvoří obsah vzdělávací oblasti **umění a kultura**.

Vyučovací předmět **estetická výchova** nahrazuje dva samostatné vyučovací předměty **hudební výchova** a **výtvarná výchova**, které žáci měli v 1.- 8. ročníku.

Estetická výchova je kombinací výtvarné a hudební výchovy. Poměr hodin věnovaných hudební a výtvarné výchově a také jejich obsah mohou žáci aktivně ovlivňovat. Vycházíme z předpokladu, že v 9. ročníku, kde se estetická výchova vyučuje, mají žáci již vyhraněné zájmy, které chceme v hodinách estetické výchovy podporovat, prohlubovat a rozšiřovat.

Estetická výchova sice není volitelným předmětem, ale žáci mohou výraznou měrou ovlivňovat jeho obsah.

Dali jsme žákům možnost vybírat z nabízených výtvarných a hudebních činností s cílem probudit v nich trvalý zájem o výtvarné nebo hudební umění. Myslíme, že nemá význam nutit třídu výtvarně nadaných žáků do hudebních činností, které je nebaví a naopak. Na začátku školního roku se žáci s vyučujícím dohodnou na obsahu hodin estetické výchovy tak, aby každý žák měl možnost věnovat se svým zájmům a případně je také prezentovat před spolužáky. Žáci se tak učí respektovat názory druhých, obhajovat svoje názory pomocí klidné a rozumné argumentace, hledat kompromisní řešení a podřídit se přání většiny. V praxi si tak ověřují fungování demokratických principů ve společnosti.

Estetická výchova se stává zároveň také prostředkem sebepoznávání žáků - žáci si ujasňují své zájmy, schopnosti a cíle a mohou prostřednictvím prezentací zájmů svých spolužáků poznávat nové věci, které se mohou stát další vhodnou náplní jejich volného času.

Vyučovací předmět **estetická výchova** má rehabilitační a relaxační charakter - vnímání hudby a výtvarných děl i vlastní hudební a výtvarná produkce snižují vnitřní napětí a mají harmonizující vliv na osobnost žáka. Estetická výchova je předmětem, ve kterém si každý žák může zvolit takovou činnost, ve které může zažít pocit úspěchu, a to umožňuje žákům budovat si zdravé sebevědomí.

■ **OBSAHOVÉ, ČASOVÉ A ORGANIZAČNÍ VYMEZENÍ PŘEDMĚTU**

Vzdělávací obsah předmětu uvedený v tabulkách tvoří náměty, ze kterých mohou žáci vybírat po dohodě s ostatními spolužáky a vyučujícím. Učivo není povinné, protože všechny očekávané výstupy oborů výtvarná výchova a hudební výchova byly již splněny v 1. - 8. ročníku.

Vyučovací předmět **estetická výchova** se podle školního učebního plánu vyučuje v 9. ročníku 1 hodinu týdně.

Vyučovací předmět **estetická výchova** využívá všech organizačních forem výtvarné a hudební výchovy - podle toho, jaké činnosti se žáci zrovna věnují.

Z kapitoly „Zařazení průřezových témat“ je zřejmé, ve kterém ročníku a jakou formou se ve vyučovacím předmětu **estetická výchova** realizují jednotlivá **průřezová témata** (kapitola III. 5., strana 19-55).

Výuka **výtvarných činností** probíhá podle náplně vyučovací hodiny buď v kmenové třídě nebo v učebně výtvarné výchovy, která je vybavena i malou keramickou dílnou s hrnčířským kruhem a keramickou pecí.

Součástí výuky mohou být také výstavy zaměřené na různé výtvarné žánry a dokumentární filmy o výtvarných činnostech, výtvarnících a lidových řemeslech. Formou exkurzí žáci poznávají bytovou a oděvní kulturu i urbanistickou koncepci svého okolí. Žáci se učí na internetu, v knižních publikacích a časopisech vyhledávat informace na dané téma a poté o nich kultivovanou formou diskutovat.

Poznávají, že názory na umělecké dílo se mohou u různých lidí lišit a učí se rozumnými argumenty hájit svůj názor i respektovat názor druhých.

Výuka **hudebních činností** probíhá převážně v učebně hudební výchovy vybavené klavírem, přenosnými elektrickými klávesovými nástroji, širokou škálou rytmických hudebních nástrojů a kvalitním zařízením pro reprodukci hudebních děl. Učebna také poskytuje dostatečný prostor pro hudebně pohybové činnosti žáků.

Součástí výuky se mohou stát také návštěvy různých koncertů, výstav, divadelních a filmových představení tematicky zaměřených na oblast hudební kultury. V hodinách estetické výchovy mají žáci možnost představit svoji oblíbenou hudební skupinu a spolupodílet se na výběru skladeb pro vokální, poslechové a hudebně pohybové činnosti - tak chceme žáky nejen aktivně zapojit do výuky, ale také je vedeme k samostatné tvořivé práci a prezentaci výsledků práce před skupinou vrstevníků. V následné diskuzi o tvorbě dané hudební skupiny učíme žáky společensky vhodnou formou obhajovat svůj názor.

■ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PŘEDMĚTU

◦ **Kompetence k učení**

- snažíme se poskytnout žákům pocit úspěchu tím, že vědomě navozujeme situace, ve kterých může být žák úspěšný (podle individuálních možností žáků volíme formu i stupeň obtížnosti práce)
- poskytujeme žákům prostor pro ovlivňování obsahu hodin estetické výchovy podle jejich individuálních zájmů
- při hodnocení používáme převážně prvky pozitivní motivace, oceňujeme snahu a individuální pokrok
- snažíme se o klidnou a tvůrčí atmosféru v hodinách estetické výchovy
- motivujeme k učení, snažíme se žáky zbavit ostychu z vlastní hudební a výtvarné produkce
- výsledky práce hodnotíme velmi citlivě, při hodnocení výtvarných činností se zaměřujeme spíše na volbu výtvarných prostředků než kvalitu prací, abychom méně nadané žáky nedemotivovali
- žáky zásadně nenutíme do aktivit, které jsou jim nepříjemné
- učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace ze všech možných dostupných zdrojů
- učíme žáky experimentovat s různými výtvarnými materiály a z provedených experimentů vyvozovat závěry o vlastnostech výtvarných materiálů a možnostech jejich zpracování
- učíme žáky výsledky vlastní práce vhodnou formou prezentovat před skupinou vrstevníků

◦ **Kompetence k řešení problémů**

- vedeme žáky k poznání, že problémy jsou běžnou součástí života všech lidí, že není třeba se jich obávat, ale je potřebné si osvojit základní způsoby jejich překonávání
- učíme žáky poznat své vlastní problémy při osvojování učiva, popsat je a požádat o radu
- podporujeme týmovou spolupráci při řešení problémů
- učíme žáky pracovat s různými zdroji informací a tím je vedeme k větší samostatnosti při řešení problémů
- učíme žáky různým výtvarným technikám a vedeme je k samostatné volbě vhodné výtvarné techniky k vyjádření vlastního záměru na základě poznání vlastností různých výtvarných materiálů a možností jejich zpracování
- podporujeme tvořivost a netradiční řešení úkolů, rozvíjíme fantazii žáků
- učíme žáky využívat možností výtvarného a hudebního umění k vlastní relaxaci

◦ **Kompetence komunikativní**

- rozvíjíme slovní zásobu; učíme žáky rozumět běžně používaným odborným termínům z oblasti hudebního a výtvarného umění a aktivně je používat
- učíme žáky volit vhodné formy komunikace v různých životních situacích
- učíme žáky respektovat základní pravidla komunikace při týmové práci (střídání role posluchače a mluvčího jako základ účinné komunikace, respektování rozdílných názorů a obhajoba vlastních názorů pomocí klidné a rozumné argumentace)

- podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky různých věkových kategorií
- vedeme žáky k pochopení výtvarného a hudebního umění jako svébytného prostředku komunikace
- rozvíjíme nonverbální komunikaci

◦ **Kompetence sociální a personální**

- podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci navzájem potřebují
- učíme žáky spolupracovat v týmech, rozvíjíme schopnosti žáků zastávat v týmu různé role
- učíme žáky ocenit přínos každého jedince pro práci skupiny dle jeho individuálních možností
- rozvíjíme v žácích schopnost empatie (poznat, kdy druhý člověk potřebuje pomoc a vhodnou formou mu ji poskytnout, chápat a respektovat pocity a názory spolužáků i dospělých)
- rozvíjením hudebně pohybových schopností žáků usnadňujeme jejich začlenění do běžných volnočasových aktivit (cvičení s hudbou ve fitness centrech, kurzy tance a společenské výchovy, společenské akce spojené s tancem)

◦ **Kompetence občanské**

- vedeme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi lidmi
- upevňujeme žádoucí pozitivní formy chování ve škole i mimo ni
- rozvíjíme sebeovládání žáků
- vedeme žáky k sebeúctě a úctě k ostatním žákům a dospělým, učíme žáky tolerovat rozdílné možnosti spolužáků při osvojování učiva a respektovat odlišný hudební a výtvarný vkus spolužáků i dospělých
- učíme žáky hodnotit činnosti spolužáků citlivou a kultivovanou formou a s respektem k jejich rozdílným schopnostem
- vedeme žáky k aktivní ochraně zdraví (důsledně vyžadujeme dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce s různými výtvarnými materiály, hodnotíme vliv estetického životního prostředí na zdraví člověka, učíme žáky využívat výtvarné a hudební umění k vlastní relaxaci)

◦ **Kompetence pracovní**

- vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí
- kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme (přihlížíme k individuálním možnostem žáka, oceňujeme snahu)
- vedeme žáky k odpovědnosti za plnění svých pracovních povinností
- práci nikdy netrestáme
- rozvíjíme jemnou i hrubou motoriku, koncentraci a pracovní výdrž
- učíme žáky plánovat, organizovat a hodnotit vlastní práci i práci týmu
- vedeme žáky k volbě vhodné výtvarné techniky k vyjádření vlastního záměru
- měníme pracovní podmínky, a tak žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky
- učíme žáky poznávat a experimentálně ověřovat vlastnosti různých výtvarných materiálů
- učíme žáky pracovat podle časového plánu a osvojeného algoritmu práce s jednotlivými výtvarnými materiály
- seznamujeme žáky s nabídkou pracovních profesí z oblasti hudební a výtvarné kultury
- připravujeme žáky na přijímací pohovor při zkouškách na střední školu nebo při nástupu do zaměstnání